

Kehitetään ikäihmisten
kotihoitoa
ja vahvistetaan
kaikenikäisten
omaishoitoa

HALLITUKSEN
KÄRKIHANKE

Hyvinvoiva omaishoitaja

Jaana Koinsaari, hankepäällikkö
Etelä-Savon asiakaslähtöinen palveluohjausverkosto ja
osaamiskeskus omais- ja perhehoitoon OSSI-hanke 2016-2018

facebook.com/OSSIkarkihanke

stm.fi/io
[#ikiomat](https://twitter.com/ikiomat)
[#karkihanke](https://twitter.com/karkihanke)

- Omaishoito on elämäntilanne, jossa sairaus ja vammaisuus, auttaminen ja tukeminen sovitetaan eri tavoin perheen elämään.
- Omaishoitoon liittyy aina elämänmuutos, jonka perheenjäsenen sairastuminen tai vammautuminen aiheuttaa. Omaishoito vaikuttaa koko perheen elämään.
- Omaishoitotilanteessa sekä hoidettava että hoitaja, koko omaishoitoperhe tarvitsee tukea.
- Omaishoidon tuki koostuu omaishoidettavalle tarjottavista palveluista, omaishoitajan vapaista sekä omaishoitajalle maksettavasta palkkiosta, lisäksi tarvitaan myös omaishoitajalle tarjottavia tukipalveluja ja virkistysvapaita.

OMAISHOIDON TUKEA

- Omaishoitotilanteet eroavat hoivan sisällön, keston ja sitovuuden suhteen.
- Omaishoidon tukea saavien omaishoitajien tilanteet on määritelty vaativaksi ja sitovaksi, myös omaishoidon ulkopuolella olevien hoitajien tilanne on haastava.
- Omaishoitajat tarvitsevat ja ansaitsevat tukea.
- Kuormittavinta omaishoidossa on sen sitovuus ja riittämätön tuki tai tarjottu tuki ei vastaa tarpeita ja toiveita tai ei ole edes tarjolla sellaista tukea, mitä perhe tarvitsee.
- Oikea-aikaiset ja räätälöidyt palvelut omaishoidon eri vaiheissa tukevat omaishoitajaa parhaiten.

OMAISHOITAJAN HYVINVOINTI

- Omaishoitajan käsitys omaishoitajuudesta vaikuttaa hänen omaan jaksamiseensa.
- Uhrautuva omaishoitaja saattaa jättää hyvinvoinnistaan huolehtimisen vähemmälle.
- Omaishoitajien tarpeet ja toiveet saattavat jäädä taka-alalle, jolloin omaishoitaja unohtaa oman itsensä.
- Oman jaksamisen kannalta eri roolien ja elämänalueiden välille on hyvä löytää tasapaino.
- Omaishoitajan tulisi läheisensä huolehtimisen rinnalla pitää huoli myös omasta itsestään huolehtimisesta ja elää omaa elämäänsä.

- Ulkopuolinen tuki
- Sosiaalinen verkosto
- Sosiaalinen elämä
- Palveluohjaus
- Vertaistuki
- Kokemus ja luottamus palveluihin
- Omat voimavarat
- Tunteet ja järki
- Sisu
- Vapaapäivät
- Lyhytaikainen hoitoapu
- Yhteinen historia
- Sukupolvi
- Huumori
- Uskonto
- Lähimmäisenrakkaus eli altruismi
- Tarpeet
- Lepo
- Oma aika

- ❑ Omaishoidon tuen koko prosessi mallinnettiin uudelleen lähtien omaishoidon tunnistamisesta omaishoidon päättymiseen.
- ❑ Asiakkaaksi tulo (arviointi- ja suunnitelmakäynnit, käytettävät mittarit)
- ❑ Asiakkaana olo (seurantakäynnit)
- ❑ Asiakkuuden päättymisen (palaute ja jatkosuunnitelmakäynti)
- ❑ Kaikille omaishoitoperheille on nimetty omatyöntekijä, joka on perheen ”rinnalle kulkija”
- ❑ Omais- ja perhehoidon keskus tarjoaa tietoa, tukea ja toimintaa saman katon alla ja laajenee täyden palvelun Omatoriksi...
- ❑ Perhehoito tukee omaishoitoa erinomaisesti.

OMAISHOIDON TOIMINTAMALLI

MUISTISAIRAAN OMAISHOIDON MALLI

HUOM! palveluita tarjotaan myös ns. kielteisen (taloudellisen) omaishoidon tukipäätöksen saaneille

OMAISHOIDON TOIMINTAMALLI

MIELENTERVEYS- JA PÄIHDEKUNTOUTUJIEN OMAISHOIDON MALLI

OMAISHOITAJUUDEN TUNNISTAMINEN

**OMAISHOITOTILANNE
KEHITTYY HITAASTI
ASIAKKAAN-
OMAISHOITAJUUDEN
TUNNISTAMINEN!**

(Tunnista omaishoitaja
opas tai www.tunnista-omaishoitaja.fi)

HAKEMUKSEN
SAAPUMINEN
(SHL §34)

HAKEMUKSEN
KÄSITTELY 1-7
PÄIVÄN SISÄLLÄ
HAKEMUKSEN
SAAPUMISESTA
(SHL §35)

OMATYÖNTEKIJÄN
NIMEÄMINEN (SHL §42)

TAUSTATIETOJEN
SELVITTÄMINEN
KOTIKÄYNNISTÄ
SOPIMINEN

**TARVITTAESSA
SOVITAAN
YHTEISKÄYNTI PSYK.
HOITAJAN KANSSA**

OMAISHOITAJAN
TERVEYSTARKASTUK-
SESTA SOPIMINEN

ARVIOINTIKÄYNTI

OMAISHOIDON TUEN
MYÖNTÄMISEDELLY-
TYSTEN ARVIOINTI
(LOT §3, SHL §37)

**ARVIOIDAAN MIPÄ-
SAIRAUDEN
VAIKUTUKSET
PÄIVITÄISIIN
TOIMINTOIHIN,
OPTIMAALINEN
LÄÄKITYS (ILMA-MALLI),
SAIRAUDEN JA
KÄYTÖSOIREIDEN HYVÄ
HOITO**

VIRANHALTIJA
PÄÄTÖS
(SHL §45 JA §46)
OMAISHOITO-SOPIMUS
(LOT §8)
ASIAKASSUUNNITELMA
(SHL §39)

LÄHETETÄÄN
PÄÄTÖS
OMAISHOIDON
TUESTA
ASIAKAS-
SUUNNITELMA
lähetetään
suunnitelmakotikäyn
nin jälkeen postissa
asiakkaalle

SUUNNITELMAKÄYNTI

ASIAKASSUUNNITELMAN
TARKENNUKSEN, SISÄLTÄEN
KUNTOUTUS-
SUUNNITELMAN (SHL§38)
ASIAKKAAN OMAT
TAVOITTEET JA
AUTTAMISEN MENETELMÄT
YHTEENVETO
SUUNNITELLUISTA
TUKIMUODOISTA JA
PALVELUISTA
**JÄRJESTÖJEN
VERTAISTUKIRYHMÄT,
SOPIVA VAPAAPÄIVIEN
SIJAISTUSMUOTO + ESIM.
KIERTÄVÄ
PERHEHOITAJA TUKENA,
24/7 TUEN SAANTI JA
"NORMAALIN ELÄMÄN
TUKEMINEN", JÄLJELLÄ
OLEVAN TOIMINTAKYVYN
KÄYTTÖ**

HOITOPALKKION
MAKSATUS
(LOT §5)
PALVELUJEN
TUOTTAMINEN

OMAISHOIDON
TUEN JA
KUNTOUTUKSEN
TOTEUTTAMINEN
SUUNNITELLUKSI
(SHL §38)

YHTEYDENPITO
SUUNNITELLUKSI
(SHL §39)

SEURANTA JA
ARVIOINTI
(SHL §39)
**PSYKOGERIAAT-
RIAN JA PSYK.
HOITAJAN
KONSULTOINTI
TARVITTAESSA
- JOUSTAVA
YHTEISTYÖ!**

ASIAKKAANSI TULO

ARVIOINTI- ja VALMENNUSJAKSO

ASIAKKAANA OLO

ERITYISLASTEN JA NUORET OMAISHOIDON MALLI

Asiakkaan/perheen ohjaaminen tarvittavien palvelujen piiriin (SHL §40), täyttyvät omaishoidon tuen myöntämisedellytykset tai ei.

OMAISHOITAJUUDEN TUNNISTAMINEN

(Tunnista omaishoitaja opas tai www.tunnista_omaishoitaja.fi)

HAKEMUKSEN SAAPUMINEN (SHL §34)

HAKEMUKSEN KÄSITTELY 1-7 PÄIVÄN SISÄLLÄ HAKEMUKSEN SAAPUMISESTA (SHL §35)

OMAISHOIDON TUEN VASTUUYÖNTEKIJÄN NIMEÄMINEN (SHL §42)

KOTIKÄYNNISTÄ SOPIMINEN
OMAISHOITAJAN TERVEYSTARKASTUKSESTA SOPIMINEN
LÄHETETÄÄN TARVITTAESSA ETUKÄTEEN TÄYTETTÄVÄKSI MITTARILOMAKKEET

ARVIOINTIKÄYNTI

OMAISHOIDON TUEN MYÖNTÄMISEDELLYTYSTEN ARVIOINTI (LOT §3, SHL §37)

SOVITUT MITTARIT HOIDETTAVAN TOIMINTAKYVYN SELVITTÄMISEKSI TUKIVERKOSTON KARTOITUS (SHL §43) PALVELUVERKOSTON KARTOITUS (SHL § 37)

VIRANHALTIJA PÄÄTÖS (SHL §45 JA §46)
OMAISHOITO-SOPIMUS (LOT §8)
ASIAKASSUUNNITELMA (SHL §39)

LÄHETETÄÄN PÄÄTÖS OMAISHOIDON TUESTA JA ASIAKASSUUNNITELMA (lähetetään suunnitelmakotikäynnin jälkeen postissa asiakkaalle)
OMATYÖNTEKIJÄN NIMEÄMINEN PALVELUVERKOSTOSTA, VASTAA MYÖS PALVELUTARPEEN ARVIOINNISTA (SHL §36, §42 & § 41)

SUUNNITELMAKÄYNTI

OMAISHOITO-SOPIMUKSEN LÄPIKÄYNTI, ASIAKASSUUNNITELMAN TARKENNUS, SISÄLTÄEN KUNTOUTUSSUUNNITELMAN (SHL§39) ASIAKKAAN OMAT TAVOITTEET JA AUTTAMISMENETELMÄT, YHTEENVETO SUUNNITELLUISTA TUKIMUODOISTA JA PALVELUISTA (LOT §3A), VAPAISTA (LOT §4, SHL §27B) JA KUNTOUTUKSESTA SEKÄ YHTEYDENPITO- JA VARAUTUSMIS-SUUNNITELMA.

HOITOPALKKION MAKSATUS (LOT §5)
PALVELUJEN TUOTTAMINEN

OMAISHOIDON TUEN JA KUNTOUTUKSEN TOTEUTTAMINEN SUUNNITELLUSTI (SHL §38)
OMAISHOITAJAN VALMENNUS JA KOULUTUS (LOT § 3A)

YHTEYDENPITO SUUNNITELLUSTI (SHL §39)

SEURANTA JA ARVIOINTI (SHL §39)
ASIAKKAAN PALVELUVERKOSTON KANSSA (SHL §8 &9)

ÄKILLISISSÄ PERHEEN KRIISITILANTEISSA YHTEYS SOSIAALI JA KRIISIPÄIVYSTYKSEEN TAI OMAISHOIDON TUEN VASTUUYÖNTEKIJÄÄN.

ASIAKKAAXI TULO

ARVIOINTI- ja VALMENNUSJAKSO

ASIAKKAANA OLO

- Omaishoitajan terveys- ja hyvinvointitarkastukset
- Omaishoitajan vapaapäivät -> sijaishoito, perhehoito, jaksohoito
- Ilta- ja päiväparkkitoiminta
- Omaishoidon palveluseteli
- Omaishoitajan virkistysvapaat
- Omaishoitajan koulutukset ja valmennukset
- Eläke- ja muu vakuutusturva
- Omaishoitajien kuntoutuspalvelut
- 3. sektorin tarjoama vertaistuki- ja vapaaehtoistoiminta

- Omaishoitaja saa kootusti tietoa palveluista, etuuksista ja kotona-asumisesta tukevasta teknologiasta sekä ohjausta niiden käytössä digitaalisessa muodossa. Yhteydenotto on helppoa ja ajasta ja paikasta riippumatonta. Kynnyksetön palvelu.
- Omaishoitaja voi arvioida omaa tilannettaan digitaalisten palvelujen avulla ja hakeutua palvelujen piiriin (julkinen, yksityinen, 3. sektori). Kynnyksetön palvelu.
- Omaishoitoperhe saa digitaalisesti ohjausta palvelujen käytössä
- Omaishoitajilla on käytettävissä monikanavaisia digitaalisia palveluja, jotka helpottavat tai sujuvoittavat palvelujen saamista ja asiointia. Äkillisissä/kriisitilanteissa palvelu on saatavissa 24/7 myös digitaalisesti esim. etäyhteys.
- Etäkuntoutus ja etäyhteydet omaishoidon tukena.
- Teknologialla tuetaan omaishoitoperheen turvallista kotona-asumista ja arkea.

- Omaishoidon kehittäjäkumppanitoiminta on asiakkaiden osallisuuden ja vaikuttamisen mahdollistava toimintamuoto.
- Omaishoidon kehittäjäkumppani osallistuu palvelujen suunnitteluun, kehittämiseen ja arviointiin sekä vaikuttaa päätöksentekoon. Kehittäjäkumppanina voi toimia palveluita käyttävä asiakas tai omainen, eikä sitä rajoita olemassa oleva tai päättynyt asiakkuus.
- Kehittäjäkumppanina toimiminen edellyttää valmennuskurssin käymistä, minkä jälkeen voi hakeutua kehittäjäkumppaniksi.
- Kehittäjäkumppanit edustavat laajemmin palveluiden käyttäjiä. He eivätkä aja omaa henkilökohtaista tai yksittäistä asiaansa.

TOIMINNAN TAVOITTEET JA HYÖDYT

- Lisätään omaishoitajien ymmärrystä palvelutarjonnasta, -prosessista ja vaikuttamiseen liittyvästä verkostoyhteistyöstä.
- Lisätään omaishoitajien aitoa kuulemistä ja äänen kantautumista palvelujärjestelmän eri tasoille.
- Lisätään palveluiden käyttäjien ja järjestäjien välistä ymmärrystä kokemus- ja teoriatiedon toisiaan täydentävästä merkityksestä
- Lisätään ammattihenkilöstön tietoa ja ymmärrystä käyttäjäryhmäkohtaisista tarpeista sekä vahvistetaan kumppanuuteen perustuvaa vuorovaikutussuhdetta.
- Vaikutetaan omaishoidon palveluiden oikea-aikaisuuden, sujuvuuden, saatavuuden, saavutettavuuden, oikeudenmukaisuuden ja aidon kohtaamisen kehittymiseksi sekä palveluiden laadun parantamiseksi ja kustannusten kasvun hillitsemiseksi.
- Osallisuus ja vaikuttamismahdollisuus lisäävät omaishoitajien hyvinvointia.

ALUSTAVIA TULOKSIA...

- Omaishoidon tuen hakemukset ovat lisääntyneet arviolta n. 6% vuodesta 2016 vuoteen 2017.
- Omaishoitajat käyttävät nyt enemmän vapaapäiviä, arviolta n. 15% aiempaa enemmän, mikä johtuu siitä, että omaishoitajilla on nyt enemmän vaihtoehtoja vapaapäivien järjestämiseksi.
- Jaksohoidon ja perhehoidon (+ kiertävien perhehoitajien) käyttö omaishoitajan vapaapäivien järjestämiseksi on lisääntynyt.
- Perheille nimetyistä omatyöntekijöistä tullut hyvää palautetta omaishoitajilta.

*Siksi tahtoisin sanoa
sinulle
joka hoidat omaistasi:
Rakasta häntä niin paljon,
että rakastat ensin itseäsi.
Huolehdi itsestäsi,
omasta jaksamisestasi.
Vasta sitten voit
huolehtia hoidettavastasi
ja rakastaa häntä.
- Siipirikko -*

